

Dinsdag 5 april 2022.
M. ligt hier, naast me. Hij is dood.

Hij is dood.

Ik schrijf die woorden op in de hoop dat de werkelijkheid zo beter tot me doordringt.

Ik bestudeer ze, ontcijfer ze terwijl ze vorm krijgen onder mijn hand, schrijf ze nog eens op, om hun betekenis te vatten.

Ze ontglippen me, onttrekken zich aan mijn blik, ik doe nog een poging.

Ik had je gisteren al moeten bellen om het je te vertellen. Dat ga ik niet doen.

Terwijl ik dit schrijf, weet jij nog niet dat M. dood is. Ik benijd je erom.

9.32 uur. Ik heb op zijn horloge gekeken op het nachtkastje, waar hij het heeft neergelegd.

In gedachten zie ik je in een bouwvergadering zitten. Of aan je bureau, plannen tekenend.

M. praat niet vaak over je. Praatte. Praatte niet vaak over je. Uit een soort schroom, veronderstel ik.

Hij hield van je, twijfel daar nooit aan.

Misschien kan ik door jou te schrijven aan het hier en nu ontsnappen. Je zit met rechte rug achter je computer, een kop lauwe thee binnen handbereik – je bent vergeten het zakje eruit te halen, de thee is nu waarschijnlijk bitter – en je tekent een garage, rode gele groene blauwe lijnen op het zwarte scherm. Je gaat er helemaal in op, je ziet die garage in wording al voor je. En je kunt erin opgaan, die voor je zien, want ergens diep vanbinnen ben je ervan overtuigd dat M. een paar kilometer verderop rondwandelt, dat zijn longen uitzetten en terugveren, dat zijn hart klopt, dat zijn huid rilt.

Ik strek mijn hand uit en leg die op zijn koude, roerloze borst.

Ik kruip in je huid, in je hoofd, en ik ben jou, een paar seconden lang, en een paar seconden lang is mijn grootste probleem de vraag of er in deze garage een roldeur of een kanteldeur moet, en aan welke zijde ik het elektrische bedieningspaneel wil plaatsen. Door dit te doen neem ik je niets af, want ik pak je je bureau, je bittere thee of je onschuld niet af.

Ik zou moeten opstaan. Me aankleden.

Het lijkt alsof M. naast me ligt te slapen. Hij is naakt. Al sinds gisterochtend. Ik denk dat ik eraan begin te wennen. Het is zijn nieuwe staat van zijn. Ik heb hem door elkaar geschud, ik heb gehuild, heel veel gehuild, ik ben boos geworden, ik heb hem een klap gegeven, denk

ik, ik wist dat hij dood was, ik ben niet gek, maar ik was buiten mezelf van woede. Waarom zou hij niet terug kunnen komen? Waarom liet hij zich zo gaan?

Ik moet wijn hebben.

Het chalet is niet groot. Een slaapkamer, een badkamer en een eenvoudige keuken naast een verouderde woonkamer. Opgezette forellen aan de muren, vis-haken en lokaas in stoffige vitrines. Een houtkachel. De muren geven een zilte, koude, minerale geur af. Ik denk dat we hier graag kwamen omdat er zo weinig ruimte is. Onze tandenborstels naast elkaar leggen op de kleine stenen wastafel, naar dezelfde muziek luisteren, langs elkaar strijken als we de tafel dekken of staan te koken.

Hier is niets. En omdat er niets is, is alles er, sorry voor dit cliché, maar het bos, het meer, de vogels, de wilde planten, dat is alles. Als ik zeg dat er niets is, bedoel ik dat er niemand is. Niemand behalve M. en ik. Ik weet niet wat hij jou vertelde als hij wegging. Een symposium, een paar dagen met vrienden, een zwemclinic... We hadden het er nooit over. Hij schaamde zich waarschijnlijk, net als ik.

Hier konden we ons voorstellen dat we nooit meer naar huis hoefden terug te keren. Dat we zo samen oud zouden worden. Met een hond en een paar kippen. We zouden genoeg hebben aan onszelf. We genoten van die leugen. En soms geloofde ik erin.

Eigenlijk was die leugen meer een vorm van bewust verzwijgen. Niet omdat mijn dochter geen rol speelde in deze fantasie – Nina is al volwassen – maar eerder omdat we allebei verzwegen dat ik graag alleen was. Ik vond het fijn dat M. af en toe mijn ruimte binnenviel tijdens die gestolen dagen. Maar had ik het hele jaar door met hem kunnen samenleven?

In feite wel, vermoedelijk wel. We waren allebei oud genoeg, hij en ik bedoel ik, om te weten hoe we onze eigen ruimte moesten afbakenen. We kenden elkaar goed genoeg. Misschien had ik alleen maar een hut naast het chalet hoeven bouwen, een eigen werkplaats, een kamer voor mezelf.

Maar wat zat er precies onder die leugen verscholen?

Vast de diepe, wederzijdse angst dat onze tot nog toe onuitputtelijke dialoog zou stilvallen. Een dialoog van woorden, natuurlijk, maar ook een dialoog van lichamen, de hongerige dialoog van mensen die elkaar net hebben ontmoet.

De diepe angst voor onverschillige stilte, voor verdord verlangen.

En uiteraard werd jij ook bewust verzwegen. En jullie zoon. En de wereld die in brand staat.

Het is 12.43 uur op M.'s horloge, dat nog steeds op het nachtkastje ligt. Ik durf zijn spullen niet aan te raken. Ik durf niet in zijn telefoon te kijken, die op het dressoir naast de kachel ligt. Ik zou toegang krijgen tot zijn leven. Zijn mail, zijn sociale media.

Zal dat allemaal met hem verdwijnen? Wordt zijn

e-mailadres verwijderd? Of blijft het bestaan, als een leegstaand huis, vol werkgerelateerde berichten, ongelezen nieuwsbrieven, oude rekeningen, jullie ruzies? Ik weet dat jullie voornamelijk per e-mail ruziemaakten. Dat heeft M. me een keer toevertrouwd. Als er spanningen waren tussen jullie, zwegen jullie en werd de woordenwisseling schriftelijk voortgezet. Ben je van plan om die berichten te bewaren? Als het mijn verleden was, als het over mijn ruzies en mijn relatie zou gaan, zouden die berichten denk ik meer voor me betekenen dan vakantiefoto's, omdat ze minder bedrieglijk zijn.

Ik heb zin om ze te lezen. Ik zou kunnen kijken of wat M. me over jullie relatie heeft verteld, overeenstemt met de werkelijkheid. Misschien zou ik een heel andere M. ontdekken als ik door zijn telefoon zou gaan. Misschien zou ik gruwelijke dingen vinden, afschuwelijke video's, kinderporno, kittens met een doorgesneden keel. Je weet maar nooit.

Jou schrijven troost me een beetje. Ik ben de slaapkamer uit gekomen, heb de kachel aangestoken en muziek opgezet. Nick Cave. Zijn stem past goed bij de omgeving, het meer, de valse wolken. Mijn oversized wollen vest, het knapperende vuur, de natuurstenen vloer. Alles klopt. Een echt cliché, het ziet eruit als een reclame voor, geen idee voor wat, iets waar ik schijt aan heb. Flikker toch op. Ik neem nog een glas wijn. Uit de fles die we eergisteren hebben opengetrokken.

Vandaag ben ik jarig. Van harte gefeliciteerd! Ik word eenenveertig. Ik vermoed dat er ergens onder in M.'s kof-

fer een cadeautje voor me verstoppt zit. Ik denk er liever niet aan. Wanneer ben jij jarig? Wat gaf hij jou? Zei hij nog altijd 'ik hou van je'? Kuste hij je nog?

Morgen moet ik de sleutels teruggeven. Morgen verwacht jij hem thuis. Morgen moeten we vertrekken.

Ik zou de politie nu kunnen bellen. Ik had gisteren kunnen bellen.

Ik kon het niet. Ze zouden hem van me hebben afgepakt. Ze zouden hem aan jou hebben teruggegeven. En wat dan? Als hij niet bij mij is, is hij alleen. Hij zou de voorbereidingen voor de begrafenis alleen moeten doorstaan, ze zouden hem in een koelcel leggen, andere handen dan de mijne zouden hem aanraken.

Alleen in zijn kist tijdens de plechtigheid, alleen in de oven. Ik hoef geen condoleances, geen as. Ik ben niets. Maar M. heeft me nodig. Of ik heb het nodig om over hem te waken. Ik laat hem niet in de steek.

Ik weet dat niemand in mijn omgeving hem zal missen. Mijn dochter kent hem niet zo goed. Mijn vrienden ook niet. Het doet er niet toe, ik hield in m'n eentje van hem, ik kan ook in m'n eentje om hem rouwen. Maar ik kan hem nu niet in de steek laten.

Het is niet jouw schuld, ik weet dat je zou hebben gedaan wat er moest gebeuren. Maar dat zou niet genoeg zijn geweest.

Ik ga weer tegen hem aan liggen.

Al sinds ik M. heb leren kennen vraag ik me af hoe het zal aflopen. Ik dacht altijd dat hij me zou verlaten, zo gaan die dingen meestal. Of dat ik iemand anders zou leren kennen. Het klassieke verhaal. Iemand die zijn pensioenverzekering met mij zou willen delen. Dat had ik vóór M. al eens geprobeerd. De pensioenverzekering was erbij ingeschoten. Romain. Op papier zag het er goed uit. Hij gaf lessen houtbewerking en ik wilde hout bewerken. Hij wilde een kind en ik had een buik.

Romain was aardig en briljant, ik vond zijn intelligentie erg erotiserend, maar dat was niet wederzijds. Hij hield ervan om met me te pronken, hij hield van mijn shorts, hij hield van mijn kont. Nee, hij hield niet van mijn kont. Hij was trots op mijn kont. Het smeulende verlangen in de ogen van zijn maten vond hij amusant. Ik was zijn kont. En de lieve moeder van zijn kind. Aardig, aanwezig, dat wel, maar nooit genoeg. Nooit zo toegewijd als zijn eigen moeder. Hij maakte me geen verwijten, maar bevroor gewoon, maakte enkele ontevreden geluidjes, en gaf me dan wat goede raad of een suggestie. Hij vond het maar niks als ik meer moeite deed voor mijn werk

dan nodig. Ik ben lerares Frans. Hij had er een hekel aan als ik mee op schoolreis ging. Zijn dochter, zijn vrouw, zijn maten, rugby op zondag en dat was dat. Vier maten. Hij had ze leren kennen op de kleuterschool en ze waren nooit meer van elkaars zijde geweken. Ik bewonderde die loyaliteit, die standvastigheid. Bij een sterfgeval, een scheiding, drankproblemen of een depressie namen ze allemaal een paar dagen vrij, haalden het slachtoffer op en kwamen hier hun wonden likken, in het chalet. Het chalet van Jacky. Jacky, Romains peetvader. En dus iedereen peetvader. Wat de vier vrienden met elkaar gemeen hadden, was een afwezige vader. Hun vader was weg, nooit opgedoken of dood. Dus had Jacky ze allemaal min of meer geadopteerd. En hij was de eigenaar van het chalet en het meer.

Sinds mijn scheiding van Romain heb ik contact met hem gehouden. Hij blijft ook trouw aan al hun exen. Hij begrijpt het, hij heeft al erger meegemaakt. De groep vrienden keerde me de rug toe, maar Jacky niet. Later adopteerde hij ook M., bijna zonder vragen te stellen, hoewel M. niet echt een vader nodig had.

Morgen moet ik hem de sleutels van het chalet teruggeven.

Morgen moet ik een beslissing nemen.

Ik werd opeens bang om oud te worden. Dat is natuurlijk niets bijzonders. Op een dag overviel het me. Ik heb altijd een nuchtere kijk op mijn leeftijd gehad en reageerde vrij onverschillig op mijn eerste rimpeltjes. Vond het zelfs best grappig om een paar grijze haren aan te treffen toen ik eind dertig was. Het kwam niet bij me op mijn haar te verven. Ik was bijna veertig, rechtdoorzee en nuchter, en dacht dat ik als door een wonder of een of ander inzicht aan die angst voor de ouderdom was ontsnapt.

Maar toen ik drie dagen voor mijn veertigste verjaardag op een etentje was bij een kennis, begon een vrouw in mijn bijzijn over een avond met M., zonder te weten wat hij voor mij betekende en ik voor hem. Ze vertelde met een veelzeggende glimlach hoe goed M. het met een van haar vriendinnen kon vinden. Een leuke jonge vrouw, achter in de twintig, grappig, verleidelijk. Niet dat hij haar had proberen te versieren, maar M. vond haar duidelijk zeer aantrekkelijk, volgens mij viel zelfs het woord 'kwijlen'. Ik wendde een knallende migraine voor en nam afscheid. Terwijl ik door de aprilregen naar huis